

Агресивне милосердя

Опубліковано: 27.09.2019 Автор: Деркачова Ольга

Моя мама померла, не доживши навіть до 60 років. Спочатку рак з операцією та хімією. Потім, коли здавалося, що його подолано, – один діагноз, другий, третій. Виборсувалися з одного, потопали в іншому. Так було кілька років. А потім інсульт, і за кілька тижнів зупинка дихання. Її немає з нами вже шість років... Ми не зверталися до благодійних фондів. Тягнули самі – родина і близькі. Але якби не могли, то просили би всюди, де можна. Я знаю, що таке онко. І пам'ятаю те відчуття власного сорому за те, що тобі страшно, що ти хочеш, аби тебе хтось обійняв і так переконливо і впевнено сказав, що усе буде гаразд. Чому сором? Тому що це ти маєш обіймати хворого і йому говорити, що все буде гаразд, а не сама хотіти цього... Спогад про ті часи – мій роман «Крамниця щастя». Читачі кажуть, що він найлегший і найсвітліший з усіх моїх книг. Чому так? Не знаю. Він писався у важкі для моєї родини часи.

Я знаю, як це допомагати усім науковим світом своїй колезі, але ситуація така, що навіть якби усі гроші зібрати, їй би не допомогло. І ти відчуваєш злість, ти подумки повторюєш, що це несправедливо, бо вона молода, талановита, ти не розумієш, чому Бог не чув усіх ваших молитов. Та багато про що запитуєш тоді себе. І багато хто має такий досвід. Бо ж не раз збираємося і допомагаємо.

Кілька разів довелось бути тією, хто збирає кошти. Частіше тією, хто дає. Давати легше. Бо коли збираєш, ти не маєш гарантії, що хтось не почне тебе звинувачувати, що ти там щось привласнила, не так спрацювала, не так організувала і взагалі. Ну, і страх, що з тими грошима щось трапиться (загубиш, вкрадуть, погано порахуєш), доки вони опиняться там, де потрібно. І, звісно ж, обов'язковий звіт, коли і куди. Бо людина має право знати, куди і як витрачена її гривня. Чи дякують? Буває по-різному. Але я знаю, що коли людина публічно не дякує поіменно, це нічого не означає. Вона нам вдячна і згадує нас у своїх молитвах. Коли ж дякують особисто, то я відчуваю якусь незручність, бо ж то просто, а не...

У нас не було вдома бесід про милосердя як таке, бо у таких випадках наочність спрацьовує краще за повчання. У нас усе завжди просто в родині: можеш – допоможи. Думаю, що в інших родин так само. У школі були уроки доброти, тижні доброти чи ще щось таке. Допомога і милосердя були must have. Можливо, не так активно, як тепер. Не знаю, мені важко порівняти. Під час навчання мого сина, мені здається, благодійних акцій у школах побільшало, в університетах також, вони мають інший формат. І це добре. Бо ми вчимося ділитися, бо ми поряд із тими, хто цього потребує, бо коли даєш, то змінюєшся на краще.

Але чого я не люблю, то це агресивної благодійності. Благодійність повинна бути тихою, без напруги і шквалу емоцій. Хочеш і можеш – допомагаєш. Не можеш – то, можливо, іншим разом. Мене лякає, коли мене ледь не атакують люди зі скриньками: що то за скриньки? Від кого ці люди? Кому ця допомога? І ти намагаєшся оминати цих людей, але ж... Мені не дуже імпонують заклики: не купиуй того чи того, а краще віддай ці гроші на благодійність. Особливо дратує вибірковість отого, чого не купувати чи не дарувати. Ну, але ж так, ми любимо рахувати чиїсь гроші і вказувати, на що і коли їх витрачати.

Коли гроші збирали у школі мого сина, він чітко знав, кому і на що. І жодного разу жоден вчитель не сказав: не купуйте того чи того, а краще віддайте ті гроші. Було просто: ми збираємо, здає хто скільки може. Все. І дітям варто нагадувати наші прислів'я про доброту та пожертву, розповідати історії про переможну силу любові, а не ставити їх перед не завжди етичним вибором.

Оті пропозиції неминучого вибору із вказівкою наперед, що ти маєш обрати... Вони якісь такі... Не зовсім приємні (до речі, навіть Бог дає людині свободу вибору). Вони завжди обростатимуть негативом та агресією. Чи потрібне таке агресивне милосердя? Чи може воно навчити дитину чомусь? Не знаю... Так само, як і зневажливо кинуте людині, мовляв, що вона собі думає, коли дає двадцять чи п'ятдесят гривень. Насправді ми нічого ні про кого не знаємо. І для когось на етапі пожертви ті, як дехто каже, нещасних п'ятдесят гривень можуть важити більше, ніж для когось п'ятсот.

Погодьтеся, у фразах «Допоможи» і «Не їж у ресторані, краще допоможи іншому» трохи різні акценти. Особливо мене цікавить у таких випадках спосіб життя авторів останнього та подібних гучних меседжів. Чи часто вони чимось жертвують (невипитою кавою, некупленими чоботами, поїздкою на море, гучним весіллям) заради доброї справи? Досвід показує, що той, хто найбільше кричить, як правило, робить найменше. Ну, а той, хто робить, тому просто нема часу на крики і дискусії, чим саме потрібно жертвувати. Агресія, напади на того, хто не погоджується, приниження та обзивання його паплюжать гарну і чисту ідею милосердя. Вони його нищать. «Ми вас ні до чого не змушуємо, але...» І оте але...

Пожертви бувають різними і на різне. Хтось жертвує гривнею, хтось своїм часом. Хтось жертвує на лікарняне обладнання, хтось на притулок для тварин, хтось профінансує хорошу книжку автора-початківця, хтось у магазині між просто товаром і товаром, відсоток з якого йде на благодійність, обере другий, хтось здасть кров, а хтось безхатька пригостить кавою і поговорить з ним. Важливо все: і шкарпетки солдатів, і здійснена мрія хворої дитини, і нові книги для реабілітаційного центру. І не можна когось ганити тільки тому, що він не допомагає вам, бо допомагає комусь іншому і дає гроші на інше. Усі ми різні, тому й добрі справи у нас різні. А хтось взагалі більше не вірить у можливість чесних пожертв, бо, погодьтеся, нас стільки разів обманювали, що маємо достатньо підстав не вірити та остерігатися.

Нам ще треба дуже і дуже багато вчитися (саме вчитися, а не вчити когось) не докоряти, не нападати, не звинувачувати, бо через взаємні верески навіть найкраща ідея сходиться на пси. Зрештою, завжди є ті, хто почує і підтримає. А якщо не чують, то, може, не готові? А може, ви не так пояснили? Буває, що дехто до кінця життя не почує. Що ж, має право. Але ніхто не має права йому докоряти, що він не почув. Зрештою, ми не взували мешти цієї людини і не проходили її шлях. Дехто почує згодом і буде вдячний.

Мати Тереза казала, що милосердя – це сила, що зв'язує та об'єднує людей, вона сильніша за кров чи дружбу, що милосердя закриває очі на фізичні вади та поганий характер. То чому ж ми намагаємося роз'єднатися, вирішуючи і вказуючи, що вартує нашого милосердя, а що ні? Східне прислів'я говорить: «Людино, Бог дав тобі можливість вчинити добру справу, якої ти ще дяки хочеш?» А одне з моїх улюблених наших прислів'їв – «Дякуй, що даєш, а не просиш».

Можливо, замість чвар (бо милосердя має об'єднувати, а не роз'єднувати) варто просто розповідати про тих, кому потрібна допомога, про благодійні організації, акції,

проекти, бо ж, справді, є багато такого у нас, чим можна пишатися і захоплюватися, і починати цю бесіду не з імперативу «відмовся». Про милосердя треба говорити, а не кричати. Розповідати без зневаги та агресії, бо ж воно починається саме з любові до того, кому хочемо допомогти, і поваги до того, хто потенційно може допомогти. Його не можна нав'язати, йому не можна навчити. Воно просто є. І у кожного свій шлях до нього і свої підстави діяти так чи інакше. Хтось стає його більшою частиною, хтось меншою, хтось оминає, а для когось воно стає сенсом життя.